

Alþýðusamband Íslands

Skrifstofa félags- og lífeyrismála
Félags- og vinnumarkaðsráðuneytið
Síðumúla 24
108 Reykjavík

Reykjavík, 18. febrúar 2025
Tilvísun: M202502-0055

Efni: Áform um lagasetningu – Almennatryggingar, Aldursviðbót og tenging við launavísitölu, Mál nr. S-17/2025 – umsögn Alþýðusambands Íslands

Alþýðusambandið styður afdráttarlaust stefnu hins opinbera um að bæta lífsskjör og útrýma fátækt líkt kemur fram sem markmið með áformum og jafnframt er vísað til í stefnuyfirlýsingu ríkisstjórnar. Að því marki eru lögð fram áform um lagasetningu um að aldursviðbót örorkutrygginga framlengist inná tímabil ellilífeyris og launavísitölutrygging almennatrygginga.

Alþýðusambandið styður markmið og telur eðlilegt að bætur almennatrygginga fylgi þróun lægstu launa til að tryggja að kjör elli- og örorkulífeyrisþega dragist ekki aftur úr öðrum hópum. Í lögum um almennatryggingar 100/2007 segir í 62. gr um árlegar breytingar fjárhæða, að greiðslur almennatrygginga „skulu breytast árlega í samræmi við fjárlög hverju sinni. Ákvörðun þeirra skal taka mið af launaþróun, þó þannig að þær hækki aldrei minna en verðlag samkvæmt vísitölu neysluverðs.“ Í núverandi löggjöf um almennatryggingar er því að finna ákvæði sem vinnur að sama marki og lagt er upp með í áformum. Í framkvæmd hefur þó orðið svo að almennatryggingar fylgja launaþróun misvel. Það að festa lífeyri almennatrygginga við þróun launavísitölu vekur þó upp spurningar bæði tæknilegs eðlis og hvort aðferðin nái markmiðum sínum. Í kjarasamningum síðustu ára voru lægstu laun hækkuð sérstaklega. Hækkun lægstu launa er þá umfram hækkanir í samfélaginu í heild sem launavísitala endurspeglar. Að festa almennatryggingar við launavísitölu leiðir til þess að bætur almennatrygginga munu dragast aftur úr lágtekjuhópum eins og ASÍ hefur endurtekið vakið athygli á í umsögnum við fjárlög. ASÍ telur óásættanlegt að kjör elli- og örorkulífeyrisþega dragist aftur úr öðrum lágtekjuhópum og mælist til þess að bætur almennatrygginga taki hækkunum til samræmis við lægstu laun á vinnumarkaði.

Ákjósanlegt væri að kortleggja stöðu og umfang þeirra sem eiga takmörkuð réttindi gegnum vinnumarkaðspátttöku og er komið að töku ellilífeyris. Aldursviðbót greiðist þeim sem gjarnan eiga takmörkuð réttindi í lífeyrissjóðum. Það eru þó fleiri hópar sem eiga takmörkuð réttindi í lífeyrissjóðum þegar að töku ellilífeyris kemur en þau sem eiga rétt á aldursuppbót. Æskilegt væri að fram færi heildstæð greining á þeim hópum svo ekki sé gert upp á milli hópa þegar kemur að töku ellilífeyris.

Alþýðusambandið Íslands er reiðubúið að leggja sitt af mörkum í kortlagningu og eins því að vinna að framgangi markmiða áforma og stefnuyfirlýsingar.

Virðingarfyllst,
f.h. ASÍ

Þórir Gunnarsson
Hagfræðingur